

MEGEMLÉKEZÉS A HOLOKAUSZT ROMA ÁLDOZATAINAK *emléknapján*

A rendezvény a ROMA-NEMZ-KUL-22-0323 számú „Jelentős nemzetközi roma ünnepek szervezése Békésen” megnevezésű pályázat eredményeként valósul meg.

2022.

Tartalomjegyzék

Dr. Szilágyiné Morár Ildikó: Köszöntő, bevezetés	2
Surman László „Emlékezz!” című verse	4
Durkó Albert: Köszöntő beszéd	5
Ficz Emma: Megemlékező beszéd	7
Dr. Zima András: Eltűnt világaink – A holokauszt reprezentációjának legújabb trendjei	9
Bodoczki Ernőnek és művésztársainak zenei programja	20
Surman László imádsága	21

Középosztálybeli romák
(forrás: romasintigenocide.eu)

Dr. Szilágyiné Morár Ildikó

MPE Országos Cigánymisszió
kommunikációs és marketing vezető

A Cigány Világszövetség párizsi kongresszusának határozata alapján 1972. óta világszerte augusztus 2-án emlékeznek meg a holokauszt roma áldozatairól. Ami 1944-ben és 1945-ben a magyar romákkal történt, az nem csupán a cigányság, hanem Magyarország tragédiája is. A múltat megváltoztatni nem lehet, de a vészterhes időkre emlékezni kell, és a borzalmakból tanulni kötelesség. Ezért szervezi meg évről évre közösen a Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió, Békés Város Önkormányzata és a Cigány Módszertani és Kutatóközpont a Roma Holokauszt Emléknapját. Köszönjük, hogy elfogadták meghívásunkat, és hogy együtt emlékezhetünk.

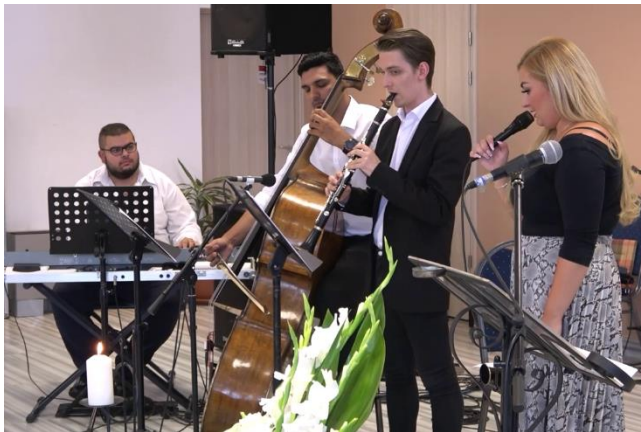
Az emléknapon külön tisztelettel köszöntöm:

- Ficz Emmát, a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság osztályvezetőjét;
- dr. Zima András, az Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Tanszékvezető egyetemi docensét, a Holokauszt Emlékközpont igazgatóját;
- dr. Szabó László Károlyt, a Békés Megyei Kormányhivatal Békési Járási Hivatalának vezetőjét;
- Mucsi András, a Békés Megyei Önkormányzat Humán és Szociális Bizottságának elnökét;
- Deákné Domonkos Juliannát, Békés város képviselőjét;

- Szabó Gábort, a Békés Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnökét;
- Durkó Albertet, a Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió vezetőjét;
- Lipcsei Jánost, a Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió főigazgatóját;
- Surman Lászlót, a Cigány Módszertani és Kutató Központ igazgatóját;
- a jelenlévő képviselőket, intézmények vezetőit, missziók vezetőit, munkatársainkat, a sajtó képviselőit és minden megjelent kedves vendégeinket.

Rendezvényünk kezdetén Bodoczki Ernő és művésztársai közreműködésével, kérem, hogy, hallgassuk és énekeljük a magyar Himnuszt.

Ember, emlékezz, elmélkedj!

A halálba belenyugvó arctalan lelkekről,
a szögesdrót húsban égő fonatáról,
a kínról s fájdalomról,
a behorpadt arccsontokról szárazon lepergő könnykristályokról.
Szívedben emlékezz!

Ha sorsod jobb lesz majd,
emlékezz arra,
mikor szűk, álmos ablakod árnyékba borult,
s vaskesztyűs öklök dobhártyádban
tépték, rágták, szaggatták az ideget,
mikor szűk, álmos ablakod berepedt,
s mint betaposott jégtakaró alól szivárgott fel a gyűlölet.
S ahogy a katonák beléptek,
mikor az utolsó gyertyák elégtek,
sáros csizmájukat láttad csak zokogó apád könnyein át,
a fájdalom keserű fintorát,

mikor anyád csak téged ölelt,
s földön fekvő apádért némán hangtalan kiált.
Emlékezz majd!
Emlékezz arra is,
mikor elbúcsúztál volna családotól ott a fekete vonatnál,
hogymeghalt minden szó,
s árvaság borult reád,
mert nem láttál már mást,
csak apádnak s anyádnak könnyektől áztatott lábnyomát.

Dr. Szilágyiné Morár Ildikó

Emlékszilánkok a békességért, megértésért, elfogadásért. Surman László író, költő, lelkész, missziós igazgató Emlékezz című versét a Tarpai Esze Tamás Általános Iskola diákjai közreműködésével láthattuk, hallhattuk (<https://fb.watch/fhEXPW2OIL/>).

Mindezek után tisztelettel felkérem Durkó Albert misszióvezető urat, hogy köszöntse a résztvevőket.

Durkó Albert

MPE Országos Cigánymisszió
misszióvezető

Emlékezz! Igen, szükség van a visszatekintésre. Szükség van emlékoszlopoknak a megépítésére vagy emléknapoknak a meghatározására, hogy soha ne feledjük el a győzelmet vagy a tragédiát. De az emlékezés

célja nem a hátrafelé nézés, hanem az előretekintés. Célegyenest haladok az én céloom felé a múlt tapasztalataival. Azon dolgozom, hogy minden ismeretemet és tapasztalatomat beépítsem az életembe, a munkámba, a szolgálatomba, Istentől rendelt küldetésem betöltésére.

A karizmatikus pünkösdi mozgalom világszerte több mint 700 millió elkötelezett, hitét gyakorló taggal rendelkezik, és a mozgalom egyik nagyon fontos alappillére az Izraelhez való viszony. Engem már gyermekkoromban arra tanítottak, hogy áldani kell Izraelt, áldani Jeruzsálemet. A 122. zsoltár 6. és 9. versei ezt mondják: *„Kívánjatok békét Jeruzsálemnek, legyenek boldogok, akik téged szeretnek. Legyen békeesség falaidon belül, legyen boldogság palotáidban. Testvéreimért és barátaimért mondom, békeesség neked. Istenünknek, az Úrnak a házáért is jót kívánok neked.”* A holokauszt borzalmai a cigányokat sem kímélték. Ez a történelmi tény még inkább közelebb hozza a cigányokat a zsidókhoz. És különösen a cigány gyülekezeteinkben jelentkezik, ahogy mindenki szeretne eljutni Jeruzsálembe, mindenki szeretne ott lenni a siratófalnál, látni a szent várost és érezni benne magát az Istent.

Hisszük, hogy Isten választott népe a zsidó nép. De hisszük azt is, hogy Isten a cigányokat ma különös kegyelemmel veszi körül, és az utolsókból elsőkké teszi őket. Hiszünk egy olyan történelmi léptékű ébredésben, amelyben, ebben a felfordult világban az Isten kárpótlást ad a cigány népnek és felemeli őket.

Emlékezünk, és célegyenest előre törünk.

Isten áldása és békeessége legyen mindannyiunkon!

Dr. Szilágyiné Morár Ildikó

Köszönjük szépen!

Tisztelettel felkérem Ficz Emmát, a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság osztályvezetőjét a megemlékezésre.

Ficz Emma

Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság
osztályvezető

Tisztelt Megemlékezők!

Augusztus 2-a a holokauszt roma áldozatainak nemzetközi emléknapja. A gyakran „elfeledett holokauszt”-ként emlegetett roma népirtás évtizedeken át kimaradt a második világháború történelméből. Nürnbergben és más nemzetközi konferencián a roma áldozatok ügye egyáltalán nem került elő. Változás 1982-ben következett be, amikor Nyugat-Németország elismerte a roma népirtást. Az Európai Parlament 2015. április 15-én állásfoglalás fogadott el, melyben a képviselők nagyobb erőfeszítést kértek a tagállamoktól, a romákat érintő hátrányos megkülönböztetés és gyűlölet-bűncselekmények elleni fellépés terén. A képviselők állásfoglalásukban azt is javasolták, hogy az Unió a második világháborúban megölt romák emlékére augusztus 2-át a roma holokauszt emléknapjaként ismerje el.

A cigánység történetének egyetlen korszaka sem járt annyi véráldozattal, megaláztatással, rémülettel és szenvedéssel, mint a XX.

század szellemi mélypontja: pusztán egyetlen éjszakán, 1944. augusztus 2–3. éjjelén 2897 romát, többségükben nőket, gyerekeket és időseket öltek meg az auschwitz-birkenai koncentrációs táborban.

Magyarország Kormánya is fontosnak tartja a közös, méltó emlékezést az ártatlanul elhurcoltakra, a koncentrációs táborokba zártakra, a helyben legyilkoltakra. Születtek gyermekek is Auschwitz poklában, 371-en, akik nem kaptak esélyt az életre.

2020 óta a Belügyminisztérium nyújt támogatást a 371 Csillag című gálaműsor megrendezéséhez, melyet 2019-ig minden évben a Nemzeti Színházban tartottak. Azonban a pandémia miatt a 2020. évi megemlékezésre tervezett színdarab helyett a Kalla Éva forgatókönyve alapján készült Darinka című film került bemutatásra. Tavaly augusztus 1-én került sor Papp Róbert rendező Megsemmisítésre ítélve című dokumentumfilmjének bemutatására a Holokauszt Emlékközpontban.

Ma több helyen megemlékezünk. Ugyanezen a napon 16 órakor a Szentandrassy István Roma Művészeti Galériában lesz a megemlékezés első állomása, s ezt követi a koszorúzás a budapesti Nehru parton, a roma holokauszt emlékmű előtt. Majd 18 órakor a Holokauszt Emlékközpontban szintén megemlékezésre kerül sor.

A rémtettre ma sincs és soha nem is lesz elfogadható magyarázat. A nyomasztó örökséget az emlékezés felelősségével mi, a mai generációk hordozzuk. A holokauszt esetében nemcsak az áldozatokért fáj a szívünk, hanem az egész emberiségért, hogy soha ne feledjen és képes legyen emlékezni.

Arra kérek mindenkit, hogy forduljunk magunkba mindnyájan, szelídítsük meg közösen a fájdalmat és emlékezzünk együtt.

Békességet mindenkinek!

Köszönöm!

Dr. Szilágyiné Morár Ildikó

Köszönjük szépen!

A Holokauszt Emlékközpontban este program lesz, de az Emlékközpont igazgatója elfogadta a meghívásunkat azért, hogy megtartsa előadását. Ezt nagyon köszönjük!

Fel is kérem előadásának megtartására. Az előadás címe: *Eltűnt világaink. A holokauszt reprezentációjának legújabb trendjei.*

Dr. Zima András

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem
tanszékvezető egyetemi docens
Holokauszt Emlékközpont
igazgató

Tisztelt Hallgatóság!

Ahogy az előbb hallottuk, kettős minőségben vagyok itt. Egyrészt a Holokauszt Emlékközpont vadonatúj igazgatója, július elsejétől töltöm be ezt a pozíciót. Másik minőségen pedig a Rabbiképző Történelemtudományi Tanszéknek vagyok a tanszékvezetője. Éppen ezért, amikor az előadást összeállítottam, akkor mindenképpen arra gondoltam, hogy semmiképpen sem egy túl tudományoskodó,

történeti adatokra támaszkodó, leíró jellegű előadást fogok tartani, mert arra ott a Wikipédia, arra szerintem nincs szükség rám. Éppen ezért inkább a holokauszt-oktatásban rejlő kihívásokról beszélnék, illetve arról, hogy mik lehetnek a holokauszt oktatásának a legújabb trendjei és irányai.

Amikor az oktatásról beszélünk, mindig először meg kell határoznunk egy célt,

hogyan mit akarunk elérni az oktatással, és misszióvezető úr is felhívta a figyelmet még korábban,

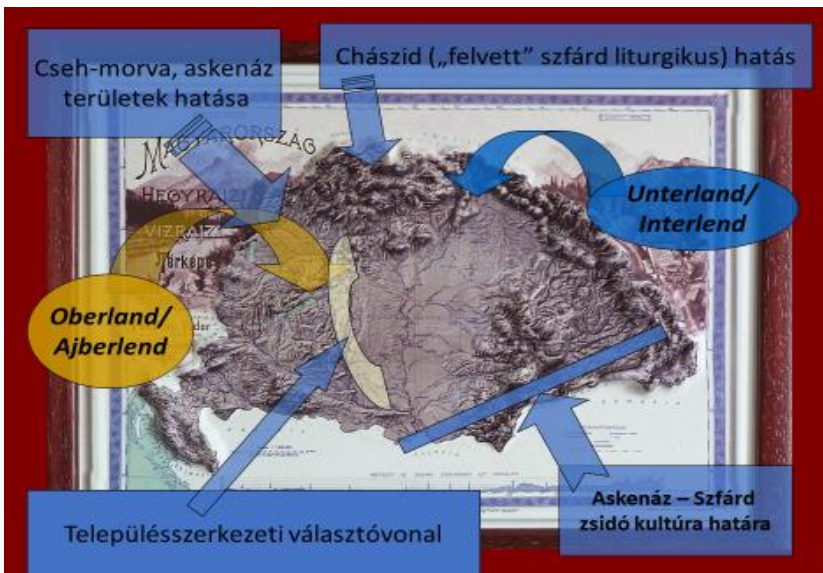
amikor beszélgettünk, hogy az oktatásnak a célja nem a múltba tekintés, hanem leginkább a jövő orientálása. Történészként azt pontosan tudom, hogy amikor a múltat írjuk, akkor leginkább a jelent akarjuk befolyásolni, és a jelent illetve a jövőt akarjuk orientálni. Az oktatásnak leginkább ez a feladata.

Ahogy szerintem már nem lehet holokausztot oktatni: hogy nem lehet folyamatosan a halálról beszélni, és nem lehet lassan nyolcvan évvel a holokauszt után már, folyamatosan halállal és halállal sokkolni a hallgatóságot, mert az úgy érzem, hogy nagyon sokszor már kontraproduktív. A másik, hogy nem ugyanazt kell tanítani

cigányoknak, zsidóknak és a többségi társadalomnak, mert nem ugyanaz az oktatás célja. Azt tapasztaltam az elég hosszú oktatói tevékenységem során, hogy amikor koncentrációs táborokat mutatunk, illetve halottakkal sokkolunk, akkor nem azt a célt érjük el vele, mint amit szeretnénk.

Ezért most úgy érzem a Holokauszt Emlékközpont igazgatójaként is, hogy azt az életet kell megmutatni, ami elveszett a holokauszttal. Olyan életvilágokat, olyan élethelyzeteket kell megmutatni, amelyek a holokauszt következtében már nem jöhetnek vissza. Tehát élethelyzeteket, integrált életet, hogy hogyan éltek együtt zsidók, cigányok és magyarok, vagy csak nem magyarok, vagy bárki ebben az országban, hogy hogyan tudtak egymással együtt élni és együttműködni, és a holokauszttal ennek az esélye veszett el. Én úgy érzem, hogy erre kell törekedni.

Amikor például a zsidó holokausztot tanítjuk, akkor arra helyezük a hangsúlyt, hogy megmutassuk, hogy olyan, hogy „a zsidó” nem létezik. Olyan nincs, hogy „a zsidó”, mert Magyarországra bevándoroltak, amint látják, közép-európai, úgynevezett „ajberlendi” zsidók, akik „Jiddisch Deutsch” nyelven beszéltek, és bejöttek erre a térségre is, például keletről haszid zsidók. Semmi közüik nem volt egymáshoz. A két zsidó típus nem állt szóba egymással, nem egy helyen imádkoztak, nem egy nyelvet beszéltek, nem kötöttek egymással házasságot, és nem ugyanolyan társadalmi szinten éltek, és nem ugyanazzal foglalkoztak.

Az elmúlt 30 év folyamán 15 évet éltem együtt egy beás cigány lánnyal, aki az első feleségem volt. Ugyanezt megtanultam a cigányoknál is, hogy nem mindegy, hogy beás cigány vagy, nem mindegy, hogy oláh cigány vagy, nem mindegy, hogy romungró cigány vagy. Ezt a volt anyósomtól többször is megkaptam, a dózist, hogy beásként mi volt a véleménye a romungrókról és az oláh cigányokról. Úgyhogy higgyék el, hogy ugyanez volt otthon – az én családom galíciai zsidó család –, hogy mi volt a véleményük a nyugatról bevándorolt zsidókról. Szóval nem volt kedves.

Azt kell szerintem megmutatni legelőször, hogy „a zsidó” és „a cigány”, ilyen nem létezik. Igenis meg kell tanulni differenciálni különböző csoportok között, és így lehet közelebb hozni ezeket a cigány és zsidó stratégiákat a többségi társadalomhoz.

A következő, ami szerintem nagyon fontos, hogy meg kell mutatni, nemcsak Budapestről kiindulva, hanem például a vidéki mindennapokban alulról építkezve is, hogy hogyan éltek együtt cigányok, zsidók, nem cigányok és nem zsidók a falusi mindennapokban. Ez a kép szerintem egy zseniális kép, amint látják, ez egy falusi zenekar, ahol három haszid zsidó van a két szélén, és két cigányzenész középen. Ez abszolút nem volt egyedi Északkelet-Magyarországon. Nagypapám családja Baktalórántházán volt kocsmáros, ott a zsidó volt a kocsmáros, és a kocsmában egyébként cigányok játszottak, ott nem voltak zsidó zenészek. Amikor holokauszt megemlékezés volt Baktalórántházán, akkor mit gondolnak, hogy jutottam el a megemlékezés színhelyére, milyen soron keresztül? A cigánysoron keresztül, tudniillik a régi zsidósor a cigánysoron keresztül volt elérhető. Ez a bizonyos együttélés igenis ott volt, és ezeken a képeken keresztül közelebb lehet hozni az

embereket egy olyan világhoz, ami ma már nem létezik. Én úgy érzem, hogy ezen keresztül lehet eljutnunk a veszteségig, és amint látják, életképeket mutatunk, és ugyanarról beszélünk, és mégsem feltétlenül halálból indulunk ki.

A következő egy másik kép, ez egy héder (zsidó elemi iskola – a szerk.), a jesivának (a Tóra tanulmányozásának intézménye – a szerk.) az előképzője szintén Északkelet-Magyarországon. Itt is látják, hogy zsidó és cigány gyerekek vannak együtt kint a porban. Szerintem bárhol ülve maguk is megmondják, hogy hol van a cigánygyerek, ugye? A baloldalon áll a cigánygyerek, és a kis pajeszos srácok pedig a többiek. Na most, nem tűnik úgy, mintha rosszban lennének, ugye? Nem úgy tűnik.

Ilyen kép egyébként elég sok van. A Néprajzi Múzeumtól kaptuk ezeket a képeket egy kiállításra, amit mi szerveztünk, akkor még csak rabbiképzős oktatóként. Pont erről szólt, hogy eltűnt világaink, amikor próbáltuk ezeket a mindennapokat megmutatni.

Mezőgazdasági terményeket áruló kárpátaljai ortodox zsidó az 1930-as években

Lichtig Mihály fakereskedő a fiával, a szekéren a keresztény alkalmazottak láthatóak (Pesterzsébet, 1935–1937. k.)

Kereskedés

Chászid zsidó heringet vesz a munkácsi utcán (Bereg megye) az 1930-as években

Gyerekek sapkát próbálnak a munkácsi piacon egy ortodox zsidó árusánál

A következő a kereskedés. Ez speciálisan zsidó tevékenység volt. Itt látnak mezőgazdasági termékeket áruló haszidokat, aztán fakereskedőt. Amit itt látnak, ezen vitakoztunk aztán évekig, hogy az a zsidó, aki vesz, vagy aki árul. Mit gondolnak? Ugye az a kérdés, hogy mi van a kezében? Az kés, és akkor a halat vágja, vagy pedig pénztárca. Ezen nem tudtunk megegyezni, úgyhogy nyitva hagytuk ezt a kérdést. A másik pedig egy sapkaárus, szintén haszid zsidók.

Azt javaslom, hogy amikor ilyen megemlékezésekre gyűlnek össze, esetleg kiállításon gondolkodnak, akkor érdemes megnézni régi képeket – és akár, ha a képek egyébként nem '20-as, '30-as évekből valók, hanem '50-es évekből, '60-as évekből –, mert higgyék el, hogy

a képek mögött előjönnek történetek, amik viszont egy régebbi múltból szólnak. Tehát egy '50-es évekből előjöhetnek olyan történetek, amik a nemzedéki emlékezeten keresztül 20–30 évvel korábbi történeteket hoznak elő, és vissza lehet így hozni világokat, életvilágokat.

Én ezt megtettem volt anyósommal. Rengeteg ilyen történetet hoztunk elő a múltból, amikor Gerjénben, ahonnan valók, még volt cigánytelep, azt felszámolták a '70-es években, és rengeteg sztori jött elő sokkal korábbi időszakról is, amikor az öregekkel összeültünk és beszéltünk őket. Nagyon érdekes spontán megemlékezéseket lehetett tartani, és akár spontán kiállításokat is.

Piacok és vásárok

Libavásár a makói (Csanád megye) piacon a két világháború között

Alku a huszti (Máramaros megye) marhavásáron 1938-ban

Hagymaalkuszok és -termelők a makói (Csanád megye) vásáron 1926 körül

Adás-vevés a pesti Teleki téri piacon az 1910-es években

Zsidó kereskedők cégtáblái a nagybányai vásártéren

A következő piacoknak és vásároknak a története, ahol a zsidók is főszereplők voltak, és higgyék el, hogy a '30-as, '40-es években a cigányok is. Rengeteg sztorit lehetett hallani például arról, hogy ha mondjuk, van egy zsidó kereskedő, amelyik felhossa az árut a Dunán

a déli vidékekről, akkor gyakran cigány volt a tutajos. Vagy, ahogy azt mondjuk a beásoknál hallottam, a beások csinálták a tutajokat, a teknővájók csinálták a tutajokat fából. Rengeteg ilyen interakciót lehet megmutatni ezeken a képeken vagy történeteken keresztül.

Együtt a nagy háborúban

A kép jobb szélén Garai (Weisz) Mária látható a lányaival, aki Gombos József vasutashoz, a későbbi bajai állomásfőnökhöz ment feleségül.

Zinner Simon tehergépkocsi vezető (jobbról a harmadik) a szerb fronton 1916-ban

Bukovinai zsidó menekültek a harctéren a monarchia katonáival 1916-ban

Balassa Frigyesné és Szántó Ferencné sz. Mezey Gizella kiegészítő hadi kórháza az első világháborús hátszországban, Budapest, 1914.

A kolomeai lakosság hődólata IV. Károly előtt a felszabadított Kelet-Galiciában, 1917

A másik érdekes kérdés az I. világháború kérdése, ami aztán zsidó oldalról tényleg „rommá” van dokumentálva. De én azt olvastam, hogy nagyon sok cigány katona is részt vett az I. világháborúban, nagyon sok történetet hallottam. Viszont, mivel a zsidók az I. világháború után egy aranyalbumot csináltak, amivel akarták bizonyítani a hősiességüket, ezért ez nagyon jól van dokumentálva. Ezzel szemben a cigányok részvétele a világháborúban másképp jön le, és dalokon, különböző visszaemlékezéseken, különböző meséken és legendákon keresztül, de itt is találtak a néprajzosok nagyon sok ilyen történetet a világháborús részvétellel kapcsolatban.

A másik egyébként a világháborúnak az örök problémája: a menekültkérdés. Nagyon sokat beszélnek arról, amit hallottam én is, hogy a zsidó szolidaritás kérdése. Higgyék el, hogy nincs zsidó szolidaritás. Ezt tapasztalom otthon is persze, de amikor például a galíciai zsidók az I. világháborúban bemenekültek Magyarországra, az orosz támadás elől – az oroszok '14-ben és '16-ban bevonultak Galíciába, ami akkor Ausztria–Magyarországhoz tartozott –, és akkor galíciai haszid zsidók lényegében beözönlöttek részben Északkelet-Magyarországra, részben pedig Habsburg-Ausztriába. Mit gondolnak a budapesti öltöny-nyakkendőös neológ zsidók hogy álltak a menekültkérdéshez? Örültek a kaftános, koszos, fokhagymaszagú haszid zsidóknak? Hát nem. Nem. Annyira nem. Úgyhogy ezt a bizonyos zsidó szolidaritást is le kell pár mondatban rombolnom, mert hát nincs ilyen.

A másik érdekes kérdés, ezek a bizonyos régi cigány szakmák, amikről viszont a néprajz, illetve a folklór nagyon sokat beszél. Én azt pontosan tudom, hogy a XX. század nem volt kegyes ezekkel a szakmákkal. Az iparosodás, a városiasodás, az lényegében ezeknek a

szakmáknak nem tett jót. Például visszatérve megint a beásokra: gerjeni beások, akik mind teknővájók voltak, és mind fával foglalkoztak, azóta mindenki az építőiparban dolgozik szinte, és kőműves szakmával foglalkoznak, ha Magyarországon vannak, persze, mert nagy részük egyébként Németországban csinálja ugyanezt, vagy Hollandiában.

Még azért érdekes, hogy míg a volt apósom megmutatta – míg nálunk az van, zsidóknál, hogy 13 éves korunkban van a „bármicvá”, a férfivá avatás, amikor olvasunk a Tórából, és így leszünk férfiak –, ő megmutatta nekem a férfivá avatási szertartásának a tárgyát. Tudják mi volt? Egy teknő. Egyébként marha jól nézett ki. Egy teknő. Szóval ezeket a szakmákat is szerintem érdemes megmutatni, mert azóta ezt nem csinálja más. Tehát ezek a szakmák ezekkel az emberekkel eltűntek, és bizony egy hiány jött létre ezek miatt.

Tehát én azt javaslom, hogy az oktatásnak az alapját inkább erre a hiányra helyezzük, hogy ezek a dolgok nem jöhetnek vissza. Ezek a szakmák, ezek az emberek, ezek az együtt élő, integratív mindennapok. Egyébként ott egy teknő, ha már egy picit elfogultan, hazabeszélve.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

Dr. Szilágyiné Morár Ildikó

Mi is köszönjük!

Annyit, gondolom, mondhatok a Missziónk nevében, hogy együttműködésre készek vagyunk, sok ötletet magunkévá tettünk, és mi is nagyon sok sztorit gyűjtünk itt Békésen, a cigányság körében.

Úgyhogy köszönjük szépen ezt a sok-sok mindent, amit hallhattunk.

Kedves emlékezők, zenei programunk következik, úgyhogy tisztelettel felkérem a program művész előadóit, hogy fáradjanak ki majd.

Bodoczki Ernő bőgőn játszik, Lakatos Béla klarinéton, Varga Tivadar zongorán és Rácz Renáta fog énekelni.

Előadásuk programja:

1. Lakatos Béla klarinétművész: Kovács Bélától a Hódolat Bach-nak klarinétszóló. Ezt a darabot legutóbb a művész a spanyol királynőnek adta elő.
2. Varga Tivadar – zongora, Lakatos Béla – klarinét: John Williams – Schindler listája.
3. Varga Tivadar – zongora, Rácz Renáta – ének, Bodoczki Ernő – nagybőgő: Gelem, gelem – a cigányság nemzetközi himnusza.
4. Bodoczki Ernő – nagybőgő, Varga Tivadar – zongora, Rácz Renáta – ének: Zöld az erdő – a cigányok magyar himnuszaként híresült el.
5. Bodoczki Ernő – nagybőgő, Varga Tivadar – zongora, Rácz Renáta – ének: Olajfa.
6. Bodoczki Ernő – nagybőgő, Varga Tivadar – zongora, Lakatos Béla – klarinét, Rácz Renáta – ének: Arany Jeruzsálem.

Dr. Szilágyiné Morár Ildikó

Köszönjük szépen.

Végezetül, de nem utolsó sorban a mai alkalom áldására kérem Surman László lelkész.

Surman László

MPE Országos Cigánymisszió
missziós igazgató, lelkész

Tisztelettel kérem önöket, legyenek kedvesek felállni, hajtsuk meg a fejünket és hálaadással álljunk Isten előtt.

Mennyei Édesatyánk, teremtő Jóistenünk, aki megalkottad ezt a földet, megalkottad ezt a világot, Uram, te életet terveztél, életet ajándékoztál az embernek, és feladattal bíztad meg, és Uram, rábíztad az emberre, hogy uralkodjon és őrizze azt a csodálatos kertet, az Édenkertet, a tökéletesség kertjét, ahol tökéletes embert alkottál. Uram, látod, hogy mi történt az emberiséggel, és Uram, köszönöm a te fiadat, Jézust, akit elküldtél, hogy megváltsa az embereket, megváltsa a nemzeteket, a népeket ezen a földön. Uram, hálásak vagyunk azért, hogy most nemcsak a holokausztra emlékezünk, hanem arra is emlékezünk, Uram, hogy életet adott ezek után.

És valóban, Uram, olyan érdekes arra gondolni, hogy mennyi élettörténettől, mennyi újszerű eseménytől estünk el, lettünk szegényebbek, de Uram, te mindent látsz és mindent tudsz ezen a földön, ezen a világon, ahogy működik.

Ezért kérjük Uram, ha bepótolni nem is lehet ezeket az elvesztett életeket, Uram, könyörülj ezen a világon, és legyen a te áldásod, legyen a te békességed ezen a világon. Így legyen Magyarországon, legyen Uram a cigányokon, legyen Izrael népén a te drága jó kegyelmed és szereteted. Uram, mindazok, akik most emlékeznek, ők is, vagy akik egyáltalán valamilyen szinten érintettek ebben a vesztésben, jöjjön a mennyből jövő békesség, Uram, jöjjön a mennyből jövő áldás az ő szívükbe, az ő életükbe! Uram, hadd tudjuk magasztalni a te nevedet, aki életet alkottál és életet teremtettél. Uram, amikor rád nézünk, akkor fényt látunk, amikor rád nézünk, akkor életet látunk.

Így áldunk, magasztalunk téged ezen a mai napon a Jézus nevében, az ő dicsőségére. Ámen!

Isten áldja önöket!

